

RENTABILITEIT VAN HET KWEKERSBEDRIJF IN DE BLOEMBOLLENSTREEK
EN ANNA-PAULOWNA/BREEZAND

Voorlopige berekening 1961

Rapport No. 404

L1
404 B

Afdeling Tuinbouw

93427-106

631.113:635.965.28/NH
635.965.28:338/NH

INHOUD

Blz.

Woord vooraf	
1. Doel en werkwijze	7
2. De steekproef	7
3. De groepering van de bedrijven	7
4. Het systeem van waardebepaling van de bloembollenkraam	8
5. De resultaten	9
6. De spreiding van de rentabiliteit	11
7. De kosten en opbrengsten per R.R ²	11
8. De opbrengsten van de belangrijkste bollensoorten per R.R ²	13
9. De spreiding van het ondernemersinkomen	13
Bijlagen	
I. De structuur van de bloembollenteelt in de Bloembollenstreek en Anna-Paulowna/Breezand	15
II t/m De resultaten	23
IX. X. Algemene toelichting	31

WOORD VOORAF

In het kader van de algemene opdracht jaarlijks de bedrijfs-economische resultaten van de tuinbouw te onderzoeken geeft dit rapport een voorlopig beeld van de financiële resultaten over 1961 van het kwekersbedrijf in de Bloembollenstreek en in Anna-Paulowna/Breezand.

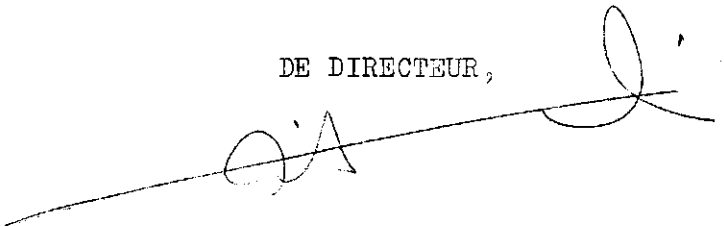
Voor het gebied Anna-Paulowna/Breezand zijn de cijfers op een nieuwe steekproef gebaseerd.

Bij het berekenen van de resultaten is, ten opzichte van vorige jaren, een andere wijze van kraamwaardering toegepast, waarbij een groter deel van de plantgoedaankopen is aangemerkt als kosten tot instandhouding van de bloembollenkraam.

Dit rapport is het vijfde in de reeks rentabiliteits-rapporten die dit jaar wordt uitgebracht. De definitieve resultaten zullen in 1963, tezamen met die van andere onderzochte centra, worden gepubliceerd.

Het rapport is samengesteld door W.J. van Winden en zijn medewerkers van de afdeling Tuinbouw.

DE DIRECTEUR,

's-Gravenhage, oktober 1962

(Prof. dr. A. Kraal)

1. Doel en werkwijze

Het doel van dit onderzoek is een inzicht te verkrijgen in de financiële resultaten van de bloembollenteelt in de Bloembollenstreek en Anna-Paulowna/Breezand. In dit rapport zijn de resultaten over het kalenderjaar 1961 op basis van een voorlopige berekening weergegeven. De definitieve cijfers, voor de berekening waarvan moet worden gewacht op het beschikbaar komen van de jaarcijfers van de boekhoudingen, zullen in 1963 worden gerapporteerd. Het onderzoek is voor de Bloembollenstreek - omvattende de gemeenten Bennebroek, Hillegom, Lisse, Sassenheim, Voorhout, Noordwijk en Noordwijkerhout - en voor de gemeente Anna-Paulowna representatief voor de groep van kwekersbedrijven, die aan ten minste één man een voldoende arbeidstaak opleveren en niet gemengd zijn met andere takken van bedrijf.

In bijlage 1 wordt door middel van een aantal grafieken een beeld gegeven van de structuur van de bloembollenteelt in deze gebieden naar verschillende gezichtspunten.

Voor de voorlopige berekening zijn de opbrengsten ontleend aan boeken en bescheiden van de kwekers, terwijl de kosten op basis van vorige jaren in overleg met de kwekers zijn begroot.

Een nadere toelichting op de gevolgde werkwijze treft men aan in bijlage X. In deze bijlage is ook een verklaring gegeven van de in het rapport gebezigde begrippen en kengetallen.

2. De steekproef

Uit de groep van kwekersbedrijven, die de basis van het onderzoek vormen is een steekproef genomen van 114 bedrijven.

De Bloembollenstreek is met 71, het gebied Anna-Paulowna/Breezand met 43 bedrijven in het onderzoek betrokken. De Bloembollenstreek is hiermede met $\pm 10\%$, Anna-Paulowna/Breezand met ruim 20% van het te onderzoeken universum vertegenwoordigd. De keuze van de bedrijven is wat eerstgenoemd gebied betreft, geschied met inachtneming van de structuur in 1957; en wat betreft Anna-Paulowna/Breezand met inachtneming van de structuur in 1959. In verband met het geringe aantal bedrijven met overwegend bijgoed te Anna-Paulowna/Breezand werd 34% van deze groep in het onderzoek betrokken. De steekproef uit de groep bedrijven met overwegend hoofdsoorten bedroeg 17% . Bij de weergave van gemiddelde cijfers voor dit gebied is rekening gehouden met het verschil in grootte van de steekproef. De keuze der bedrijven is geheel willekeurig geschied, zij het met de beperking dat in de Bloembollenstreek gekozen werd uit de klantenkring van een 10-tal tot medewerking aan het onderzoek aangezochte administratiekantoren.

3. De groepering van de bedrijven

De bedrijven zijn ingedeeld naar bedrijfstypen. De criteria voor deze indeling zijn, door de sterk afwijkende samenstelling van de bloembollenkraam, voor beide gebieden verschillend. Voor de bloembollenstreek hebben de hierna vermelde percentages betrekking op de met

bloembollen beteelde oppervlakte, voor Anna-Paulowna/Breezand op de arbeidsbehoefte voor bloembollen.

	Aantal bedrijven	
De Bloembollenstreek (% van de oppervlakte)		
Meer dan 10% hyacinten	22	
Overige bedrijven waarvan:		
meer dan 50% tulpen	18	
minder dan 50% tulpen	<u>31</u>	71
Anna-Paulowna/Breezand (% van de arbeidsbehoefte)		
Meer dan 75% hoofdsorten 1)	17	
Minder dan 75% hoofdsorten 1)	<u>26</u>	<u>43</u>
		<u>114</u>

4. Het systeem van waardebeoordeling van de bloembollenkraam

Bij het vaststellen van het resultatencijfer werd in de periode van 1956 t/m 1960 de bloembollenkraam gewaardeerd volgens een systeem waarbij per ras jaarlijks de begin- en eindkraamwaarde werd berekend. Deze werkwijze was, ten gevolge van het grote bollenassortiment, dermate tijdrovend dat in het kader van het bestaande werkprogramma tot een eenvoudiger berekeningssysteem moest worden overgegaan.

Dit nieuwe systeem komt overeen met de methode, die vóór 1956 werd toegepast, waarbij van een vaste waarde per bollensoort per oppervlakteëenheid werd uitgegaan, met dien verstande evenwel, dat thans rekening is gehouden met het waardeniveau van de bloembollenkraam per afzonderlijk bedrijf. Dit waardeniveau werd afgeleid uit de verkopen per bollensoort: op grond van een, in ons onderzoek over de jaren 1956 t/m 1960 vastgestelde, verhouding tussen de waarde van plantgoed en de opbrengst van het verkoopbare deel van de oogst is de plantgoedwaarde van hyacinten, tulpen en narcissen gesteld op resp. 75, 100 en 100% van de opbrengstwaarde van het verkoopbare deel van de oogst (het leverbare). De kraam is per oppervlakteëenheid zowel aan het begin als aan het eind van het teeltjaar op deze wijze gewaardeerd, ongeacht of een deel van de kraam aan het eind van het jaar door inkoop is verkregen. Als kosten van de bloembollenkraam is bij dit systeem niet alleen de rente over de waarde van de kraam berekend, maar zijn tevens de inkopen ten laste van de exploitatierekening gebracht. Hierbij zijn van de totale verkopen de inkopen afgetrokken, terwijl een eventuele wijziging in de omvang van de kraam in een aftrek- of optelpost tot uitdrukking is gebracht.

Het nieuwe systeem leidt in de praktijk tot een lagere voorstelling van het bedrijfsresultaat dan het systeem, dat in de jaren 1956 t/m 1960 werd toegepast. De oorzaak hiervan is gelegen in het feit dat bij het vorige systeem de inkopen van plantgoed tegen inkoopwaarde in de plantgoedkraam werden opgenomen, terwijl thans het ingekochte plantgoed wordt gewaardeerd tegen de (in het algemeen lagere) gemiddelde

1) Hyacinten, tulpen en narcissen.

waarde van het reeds op het bedrijf aanwezige plantgoed. In feite zijn dus thans, in tegenstelling met de vroegere methode, de inkopen voor een deel ten laste der exploitatierekening gebracht, waardoor - zoals gezegd - een voorzichtiger benadering van het bedrijfsresultaat wordt verkregen.

De vraag in hoeverre de nieuwe methode het werkelijke resultaat dichter benadert dan het oude systeem, kan niet zonder meer worden beantwoord. Om een zuivere berekening te kunnen verkrijgen, zou de exploitatierekening nl. jaarlijks dienen te worden belast met een bedrag ter grootte van de waardevermindering waaraan de bloembollenkraam ten gevolge van veroudering van het assortiment onderhevig is.

Ten einde deze waardevermindering te compenseren dient plantgoed van courante rassen te worden aangekocht. De omvang van deze noodzakelijke aankopen voor de instandhouding van de kraam, kan door ons niet worden vastgesteld. Bijgevolg kon niet worden nagegaan in hoeverre de plaatsgevonden inkopen de waardevermindering dekken, dan wel overtreffen.

Bij een te geringe inkoop van plantgoed zullen beide berekeningsmethoden een geflatteerd beeld van het bedrijfsresultaat te zien geven. Bij een overmaat van inkopen leidt het oude systeem eveneens tot een te hoge voorstelling van de bedrijfsuitkomsten, terwijl bij toepassing van het nieuwe systeem het bedrijfsresultaat te ongunstig wordt voorgesteld (omdat hierbij diepteinvesteringen ten laste van de exploitatie zijn gebracht).

Als gevolg van de wijziging in de toegepaste methode van berekening zijn de resultaten over 1961 niet zonder meer vergelijkbaar met die over de periode 1956 t/m 1960. Een globale berekening toont aan, dat het netto-overschot in 1959 en 1960 met resp. 7% en 10% van de kosten zou dalen, wanneer het systeem van 1961 zou zijn toegepast.

Voor het gebied Anna-Paulowna/Breezand is m.i.v. 1961 een geheel nieuwe steekproef samengesteld, hetgeen ook uit dien hoofde een vergelijking met voorgaande jaren minder goed mogelijk maakt.

5. De resultaten

De resultaten van het onderzoek zijn neergelegd in de bijlagen 2 t/m 5 (de Bloembollenstreek) en 6 t/m 9 (Anna-Paulowna/Breezand).

In de bijlagen 2 en 6 zijn respectievelijk het grondgebruik en de arbeidsbezetting, in de bijlagen 3 en 7 de kosten, de opbrengsten en het netto-overschot gemiddeld per bedrijf weergegeven, alsook de kengetallen, door middel waarvan de rentabiliteit en het inkomen tot uitdrukking zijn gebracht.

In tabel 1 is een samenvatting gegeven van de cijfers uit de bijlagen 2 en 3 (de Bloembollenstreek) en 6 en 7 (Anna-Paulowna/Breezand).

Tabel 1

SAMENVATTING VAN DE VOORLOPIG BEREKENDE RESULTATEN OVER 1961, GEMIDDELD PER BEDRIJF

	Bloembollenstreek				Anna-Paulowna/Breezand	
	alle bedrijven	bedrijven met meer dan 10% hyacinten	overige bedrijven meer dan 50% tulpen	minder dan 50% tulpen	alle bedrijven	minder dan 75% soorten
Aantal bedrijven	71	22	18	31	43	17
Oppervlakte bloembollenkraam in aren	186	249	166	153	253	273
Waarvan perc. hyacinten	13%	30%	1%	1%	8%	15%
perc. tulpen	47%	45%	57%	43%	38%	44%
perc. narcissen	28%	18%	36%	35%	22%	25%
perc. bijgoed	12%	7%	6%	21%	32%	16%
Oppervlakte contractteelt voor derden in aren	1	-	2	1	30	8
Arbeidsbezetting in manjaren	2,9	4,1	2,5	2,3	3,4	3,7
Gemiddeld geïnvesteerd vermogen ¹⁾	141000	214000	121000	101000	180000	215000
Gemiddeld geïnvesteerd vermogen per manjaar arbeidsbezetting	49000	52000	49000	44000	53000	58000
Opbrengsten: bloembollen	42900	68200	36700	28600	55300	69000
overige opbrengsten	2800	3000	2100	2900	5800	3800
totaal	45700	71200	38800	31500	61100	72800
Kosten	35900	54200	31000	25700	43700	49500
Netto-overschot	9800	17000	7800	5800	17400	23300
Netto-overschot:						
per f. 100,- kosten ²⁾	27	31	25	23	40	47
per R.R. bollenteelt ²⁾	7	10	7	5	9	12
per f. 100,- gemiddeld geïnv. vermogen	7	8	6	6	10	11
per manjaar arbeidsbezetting	3400	4200	3200	2600	5100	6300
Arbeidsinkomen per manjaar	9400	10200	9100	8500	11000	12300
Arbeidsinkomen van de ondernemer	13900	18000	12300	11300	18300	22700
Ondernemersinkomen	17000	22400	14700	13600	22000	27800

1) Exclusief waarde teeltverguining.

2) Inclusief de oppervlakte contractteelt voor derden.

6. De spreiding van de rentabiliteit

In de bijlagen 4 en 8 is de spreiding van de (ongewogen) gemiddelde rentabiliteit, voorgesteld door het netto-overschot per f. 100,- kosten, grafisch weergegeven. In de grafieken zijn de bedrijven tevens onderscheiden naar grootteklassen (op basis van jaarkosten).

Daar, zoals hiervoor reeds werd opgemerkt, de "bijgoed" bedrijven te Anna-Paulowna/Breezand met een hoger percentage zijn vertegenwoordigd dan de bedrijven met overwegend hoofdsoorten, zijn de vakjes, die elk een bedrijf voorstellen, voor deze groep naar verhouding kleiner genomen.

In tabel 2 is de spreiding van de rentabiliteit voor elke groep van bedrijven samengevat.

Tabel 2

SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER F. 100,- KOSTEN
(Aantal bedrijven verlies- of winstgevend in procenten)

Percentage van de kosten	Bloembollénstreek				Anna-Paulowna/Breezand		
	alle bedrijven	bedrijven met meer dan 10% hyacinten	ov. bedrijven		alle bedrijven	bedrijven met meer dan 75% hoofds.	
	be-drij-ven	met meer dan 10% hyacinten	meer dan 50% tulpen	minder dan 50% tulpen	be-drij-ven	meer dan 75% hoofds.	minder dan 75% hoofds.
Negatief:							
meer dan 20	5	-	11	6	2	6	-
20 - 0	16	4	22	19	12	6	18
totaal verliesgevend	21	4	33	25	14	12	18
Positief:							
0 - 20	17	19	17	16	17	12	20
20 - 40	34	45	23	32	24	19	29
40 - 60	20	23	27	14	25	32	18
60 - 80	6	5	-	10	9	6	12
80 -100	2	4	-	3	6	13	-
meer dan 100	-	-	-	-	5	6	3
totaal winstgevend	79	96	67	75	86	88	82

7. De kosten en opbrengsten per R.R²

In verband met de vrij grote verschillen welke in het niveau van kosten en opbrengsten tussen de beide gebieden blijken te bestaan, zijn de kosten en de opbrengsten van de onderscheiden groepen van bedrijven in grafiek 1 per eenheid van oppervlakte (1 R.R² bollenkraam, incl. contractteelt voor derden) in beeld gebracht. De kosten zijn hierbij naar kostensoorten onderscheiden. De verschillen blijken voornamelijk betrek-

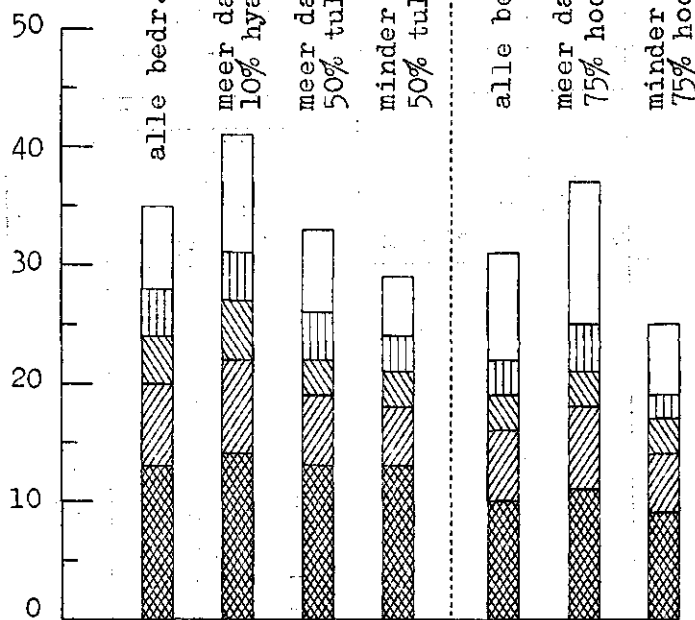
king te hebben op de arbeidskosten. In "de Noord" zijn deze o.m. als gevolg van het verschil in teeltschema en teeltwijze (o.a. veel teelt op de lange regel) per eenheid van oppervlakte aanmerkelijk lager dan in "de Zuid".

Grafiek 1.

DE KOSTEN EN OPBRENGSTEN PER R.R.²

Bloembollenstreek   Anna-Paulowna/Breezand

Opbrengsten en
kosten in gld.
per R.R.²

- netto-overschot
- ▨ overige kosten
- ▧ materialen
- ▩ afschrijving, rente, huren en pacht
- ▤ arbeid

8. De opbrengsten van de belangrijkste bollensoorten per R.R²

De opbrengsten van de belangrijkste bollensoorten zijn in tabel 3 per R.R² bollenteelt tot uitdrukking gebracht. Deze opbrengsten (verkoop - inkopen + aanwas) hebben uitsluitend betrekking op de eigen bollenkraam. De opbrengsten van voor derden op contract geteelde bloembollen zijn hierin dus niet begrepen.

Tabel 3

DE OPBRENGSTEN OVER 1961 IN GLDS. PER R.R² BLOEMBOLLENTEELT

	To- taal	Hya- cinten	Tul- pen	Nar- cissen	Kro- kussen	Gladi- olen	Iris- sen	Ane- monen
<u>De Bloembollenstreek</u>								
Bedrijven met meer dan 10% hyacinten	39,- (22)	52,- (22)	41,- (22)	23,- (19)	16,- (8)			
Overige bedrijven waarvan meer dan 50% tulpen	31,- (18)		38,- (18)	22,- (18)				
minder dan 50% tulpen	27,- (31)		34,- (31)	24,- (30)	13,- (16)	15,- (12)		
Alle bedrijven	33,- (71)	52,- (24)	38,- (71)	23,- (67)	15,- (26)	14,- (19)		
<u>Anna-Paulowna/Breezand</u>								
Bedrijven met meer dan 75% hoofdsoorten	36,- (17)	47,- (10)	40,- (17)	29,- (12)	30,- (8)	-	24,- (8)	
Minder dan 75% hoofdsoorten	26,- (26)	-	31,- (25)	26,- (17)	27,- (19)	16,- (12)	24,- (16)	20,- (10)
Alle bedrijven	31,- (43)	47,- (11)	37,- (42)	28,- (29)	28,- (27)	17,- (13)	24,- (24)	20,- (10)

Tussen haakjes: aantal waarnemingen.

9. De spreiding van het ondernemersinkomen

Voor de samenstelling van het inkomen dat gemiddeld per ondernemer uit het bedrijf - volgens deze voorlopige berekening - werd verkregen, raadplege men de bijlagen 5 en 9.

De spreiding van het ondernemersinkomen is in tabel 4 tot uitdrukking gebracht.

Tabel 4

SPREIDING VAN HET ONDERNEMERSINKOMEN
(Aantal ondernemers per inkomensklasse in procenten)

Inkomensklasse	De Bloembollenstreek				Anna-Paulowna/Breezand		
	alle bedrijven	bedrijven met meer dan 10% hyscinten	ov. bedrijven meer dan 50% tulpen	minder dan 50% tulpen	alle bedrijven	meer dan 75% hoofdsoorten	minder dan 75% hoofdsoorten
Minder dan f. 2500,-	2	-	-	5	1	2	-
f. 2500,- - f. 5000,-	7	3	17	5	3	2	4
f. 5000,- - f. 7500,-	11	-	21	14	5	5	6
f. 7500,- - f. 10000,-	10	13	8	8	12	9	14
f. 10000,- - f. 15000,-	24	9	25	35	26	18	32
f. 15000,- - f. 25000,-	25	38	17	19	22	14	30
f. 25000,- - f. 50000,-	20	34	12	14	25	36	14
Meer dan f. 50000,-	1	3	-	-	6	14	-
	100	100	100	100	100	100	100

STRUCTUUR VAN DE BLOEMBOLLENTEELT IN DE BLOEMBOLLENSTREEK

Voor de bepaling van de steekproef voor de Bloembollenstreek is gebruik gemaakt van gegevens van de landbouwtelling 1957 van het C.B.S. Met behulp hiervan kon een inzicht worden verkregen in de totale oppervlakte cultuurgrond, de beplante oppervlakte per bollensoort per bedrijf, alsmede in het hoofdberoep van de onder de landbouwtelling vallende personen.

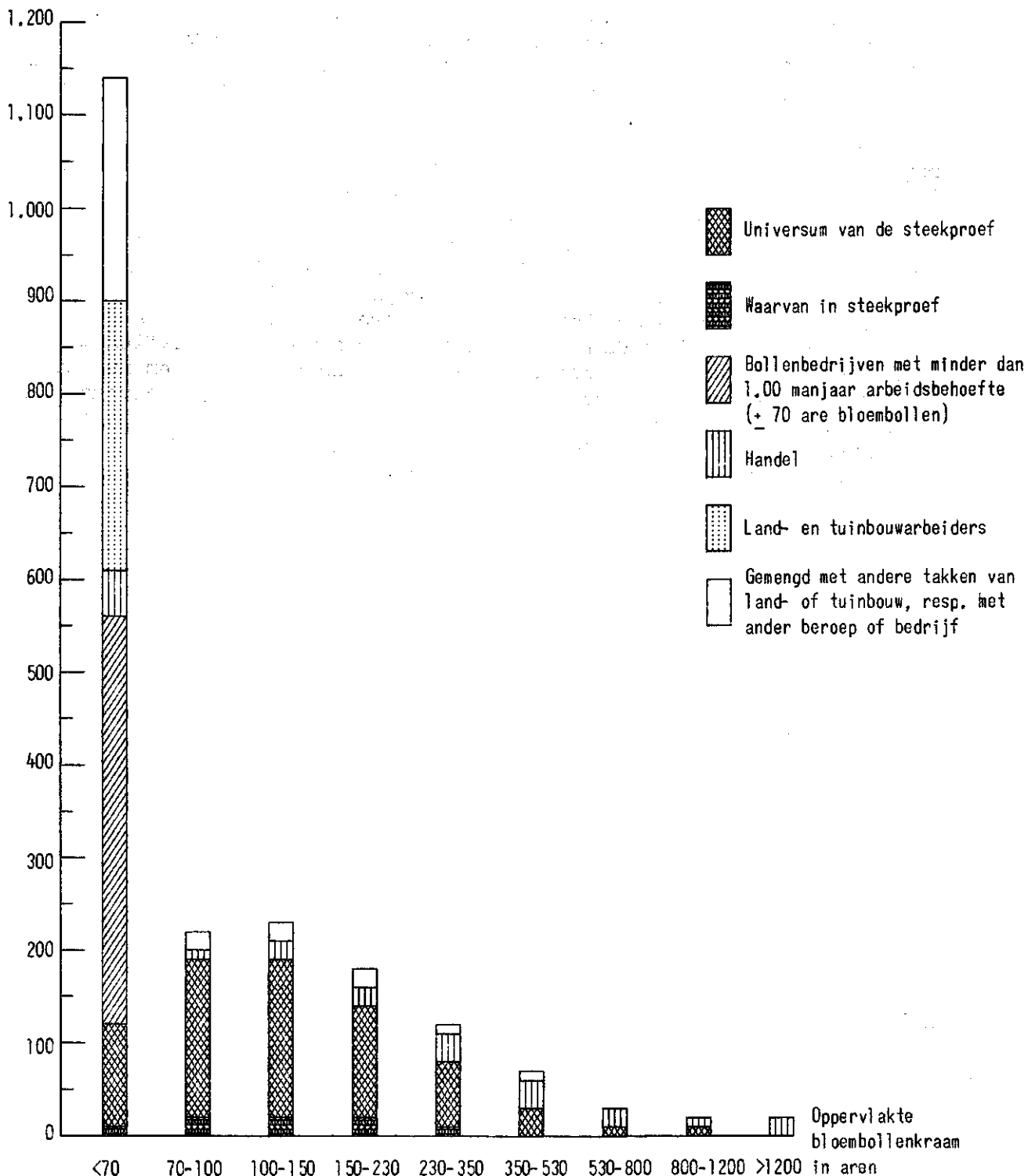
Door de beschikking over deze gegevens waren wij in staat - rekening houdende met de gestelde beperkingen (bedrijfs grootte van ten minste één manjaar, niet gemengd met andere takken van bedrijf) - de groep van kwekersbedrijven vast te stellen welke het uitgangspunt vormt van de steekproef.

Van het C.B.S.-materiaal is vervolgens gebruik gemaakt om in dit rapport een indruk te geven van de structuur van de bloembollenteelt in het gebied. De gegevens zijn zonder meer ontleend aan de opgave van het C.B.S. en hebben betrekking op 2016 bedrijven.

De grafieken waarin de structuur tot uitdrukking wordt gebracht treft men op de volgende bladzijden. Ten einde een indruk te kunnen geven van de mate waarin de steekproef representatief kan worden geacht is in deze grafieken tevens de steekproef in vergelijking met het universum tot uitdrukking gebracht; voorts wordt in grafiek 4 de samenstelling van de bloembollenkraam, zoals aangetroffen in het universum en in de steekproef, weergegeven. Aangezien de gegevens ten aanzien van het universum betrekking hebben op de toestand in het teeltjaar 1956/1957, zijn deze gegevens voor de steekproef eveneens op het voornoemde produktiejaar gebaseerd.

BEDRIJVEN MET BLOEMBOLLENTEELT¹⁾
 AANTAL BEDRIJVEN PER GROOTTEKLASSE OPPERVLAKTE BLOEMBOLLENKRAAM
 (teeltjaar 1956/57)

Aantal bedrijven

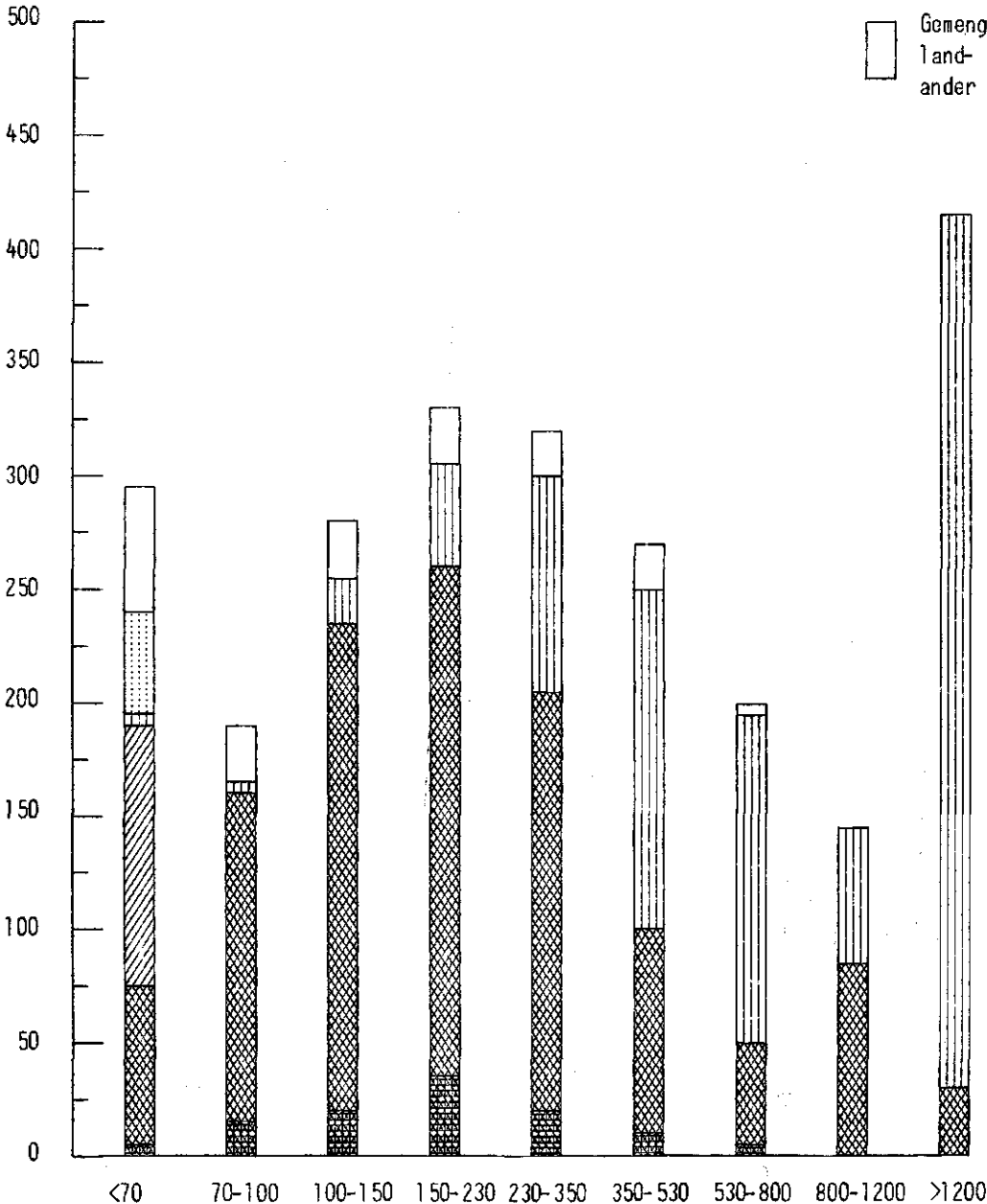

1) Gegevens C.B.S. (bewerkt door het L.E.I.)

BEDRIJVEN MET BLOEMBOLLENTEELT¹⁾
 DE BETEKENIS VAN DE BLOEMBOLLENTEELT PER BEDRIJFSGROOTTEKLASSE
 (teeltjaar 1956/57)

- Universum van de steekproef
- Waarvan in steekproef
- Bollenbedrijven met minder dan 1,00 manjaar arbeidsbehoefte (+ 70 are bloembollen)
- Handel
- Land- en tuinbouwarbeiders
- Gemengd met andere takken van land- of tuinbouw, resp. met ander beroep of bedrijf

Totale oppervlakte
 bloembollenkraam in ha

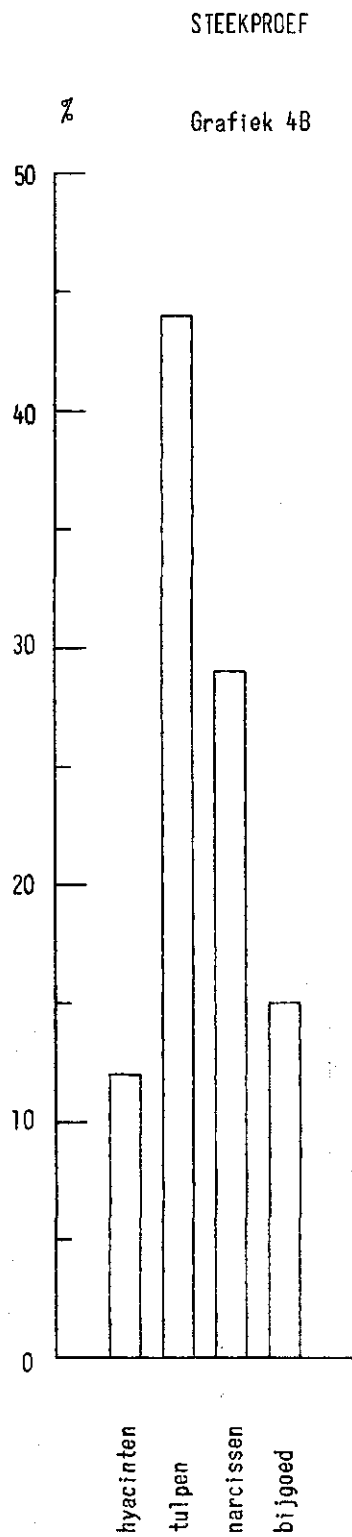
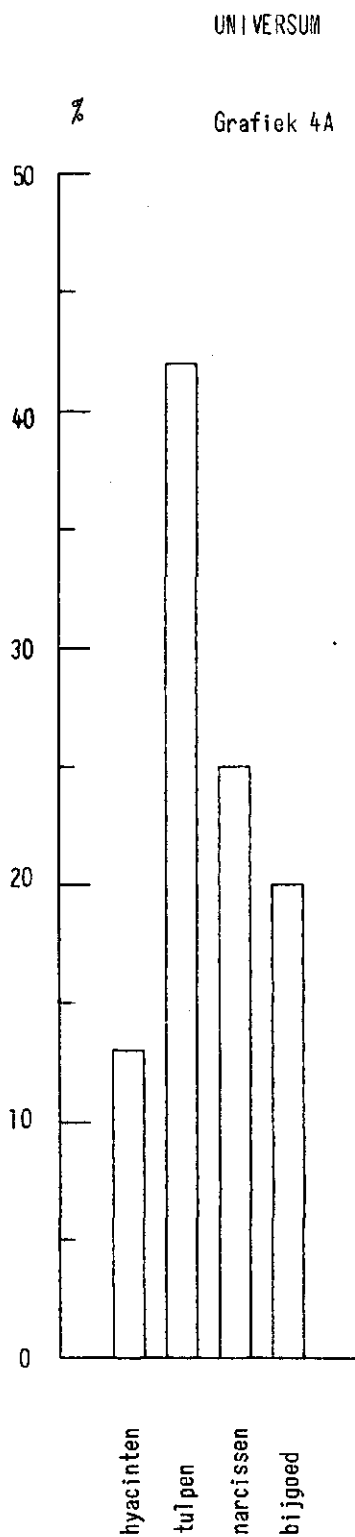

Oppervlakte
 bloembollenkraam
 in are

1437 1) Gegevens C.B.S. (bewerkt door het L.E.I.)

DE BLOEMBOLLENSTREEK

DE PROCENTUELE SAMENSTELLING VAN DE BLOEMBOLLENKRAAM
(teeltjaar 1956/57)

STRUCTUUR VAN DE BLOEMBOLLENTEELT IN ANNA-PAULOWNA/BREEZAND

Aan de hand van de landbouwtelling van het C.B.S. aangevuld met een steekproefsgewijze enquête op de bedrijven, kon een beeld worden verkregen van de structuur van de bloembollenteelt in dit gebied. Van de 703 bedrijven waarop blijkens de landbouwtelling in 1959 bloembollen voorkwamen, voldeden slechts 190 aan de eisen die voor deelneming aan het onderzoek zijn gesteld (arbeidsbehoefte ten minste één manjaar en meer dan 80% van de totale arbeidsbehoefte voor de teelt van bloembollen).

De overige 513 bedrijven vallen onder een der hieronder genoemde categorieën:

a. arbeidsbehoefte, minder dan één manjaar	302 bedrijven
b. gemengd met landbouw en veeteelt	101 bedrijven
c. gemengd met zaad- en fruitteelt	38 bedrijven
d. gemengd met andere takken van bedrijf of beroep	72 bedrijven
	<hr/>
	513 bedrijven

Alle bedrijven met bloembollenteelt (703) zijn in een aantal bedrijfs-grootteklassen, in grafiek 5 onderverdeeld. Grafiek 6 geeft eveneens per grootteklasse, een beeld van de totale arbeidsbehoefte van de onderscheiden groepen van bedrijven. Ten einde een indruk te geven van de mate waarin de steekproef representatief kan worden geacht, is in deze grafieken behalve het te onderzoeken universum ook de steekproef ingetekend.

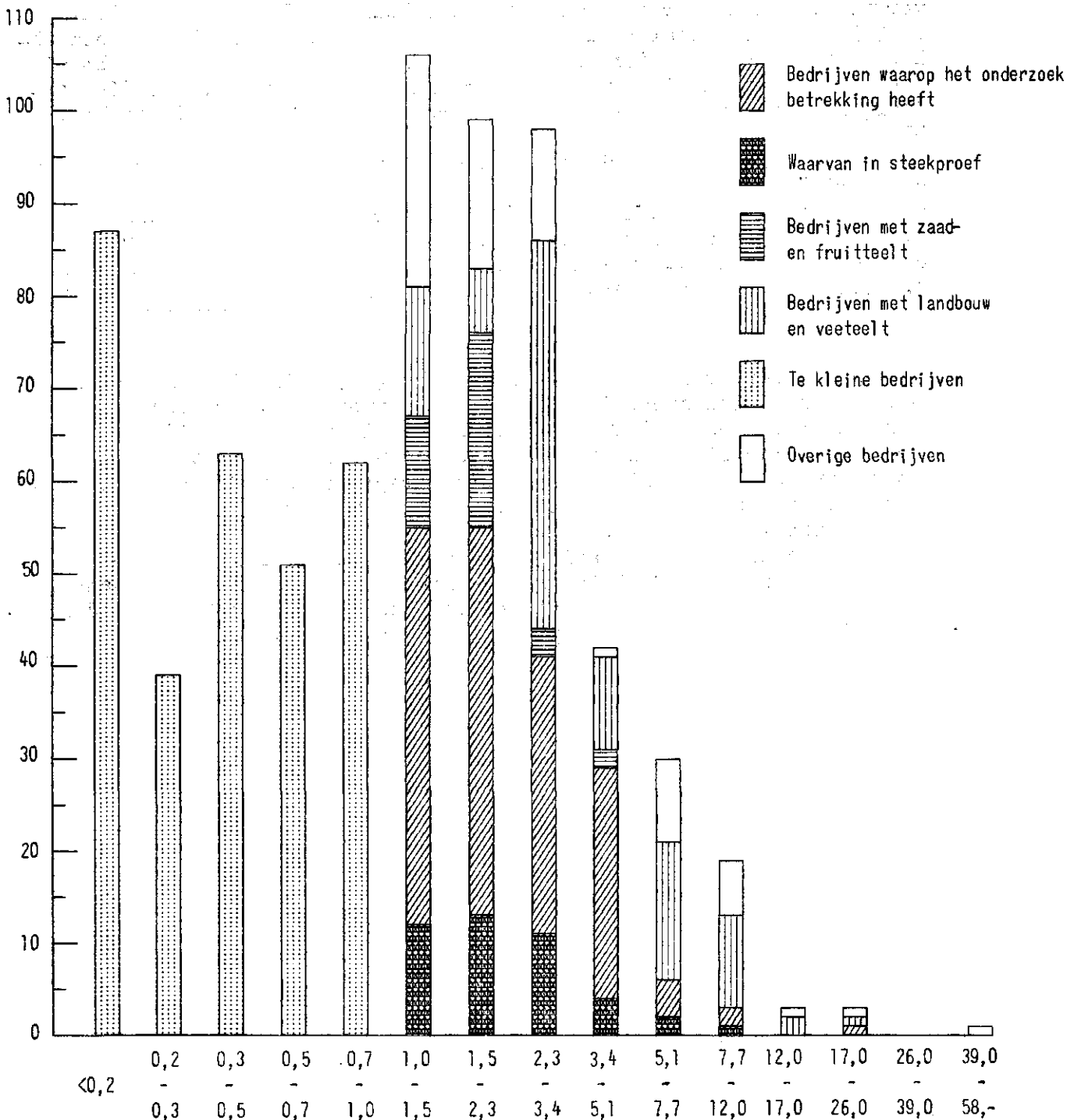
Voorts kon uit het basismateriaal de samenstelling van de bloembollenkraam worden afgeleid. In grafiek 7 is de verhouding tussen de verschillende bollensoorten aangegeven, zoals deze in het te onderzoeken universum en in de steekproef is aangetroffen.

BEDRIJVEN MET BLOEMBOLLENTTEELT ¹⁾

Aantal bedrijven per bedrijfsgrootteklasse
(teeltjaar 1958/59)

Aantal bedrijven

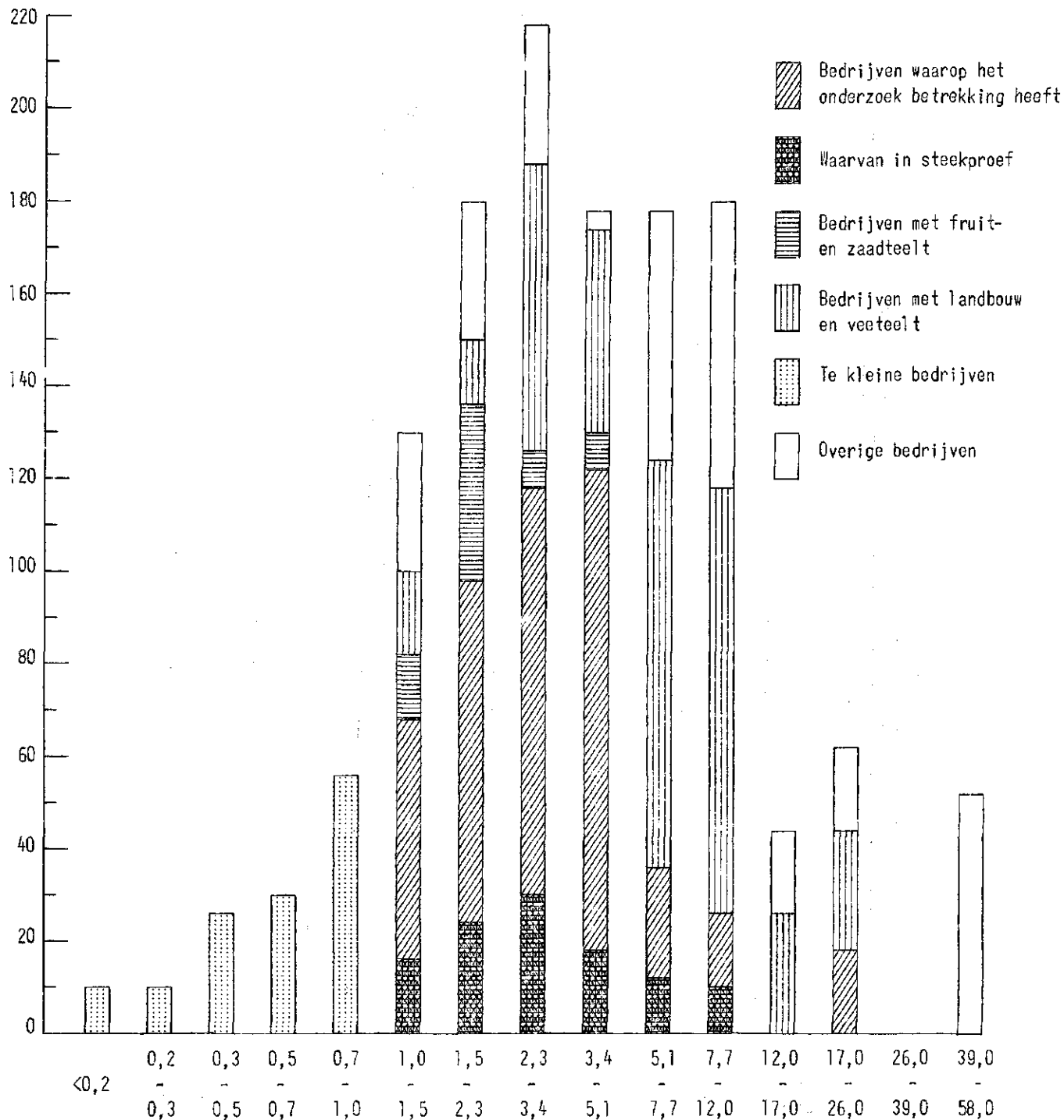
Bedrijfsgrootteklasse in manjaren arbeidsbehoefte.

1) Gegevens C.B.S. (bewerkt door het L.E.I.)
1437

BEDRIJVEN MET BLOEMBOLLENTTEELT¹⁾

Arbeidsbehoefte in manjaren per bedrijfsgrootteklasse
(teeltjaar 1958/59)

Aantal manjaren

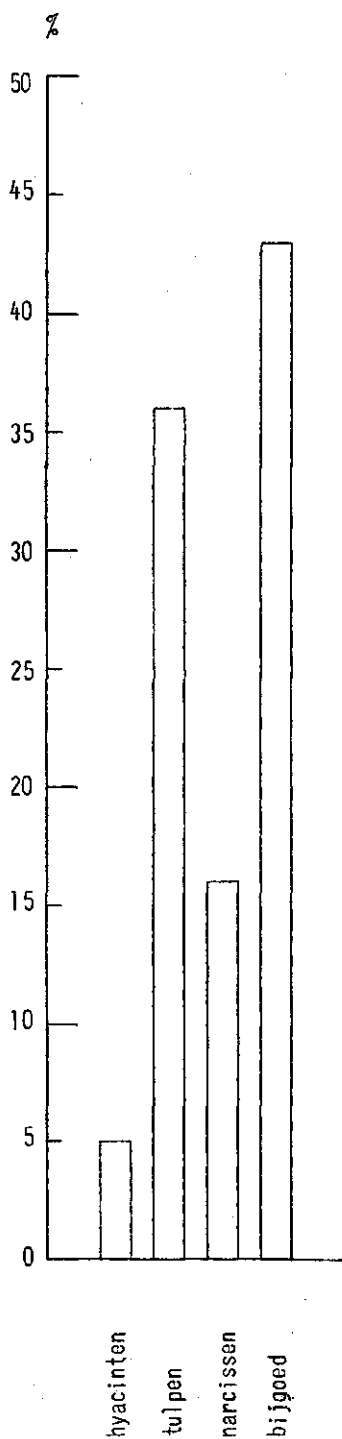

1) Gegevens C.B.S. (bewerkt door het L.E.I.)
1437

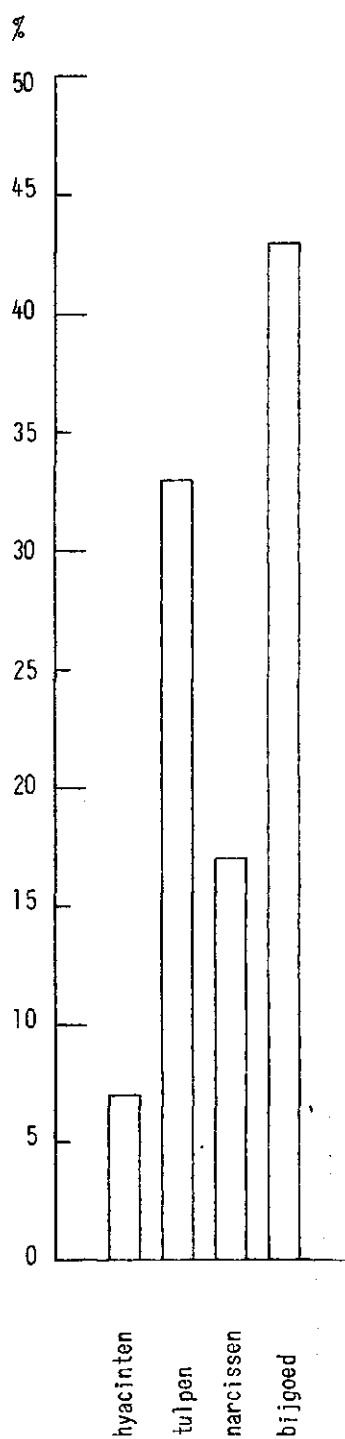
Anna-Paulowna/Breezand

DE PROCENTUELE SAMENSTELLING VAN DE BLOEMBOLLENKRAAM
(teeltjaar 1958/59)

UNIVERSUM
Grafiek 7^A

STEEKPROEF
Grafiek 7^B

GRONDGEBRUIK EN ARBEIDSBEZETTING OVER 1961
(gemiddeld per bedrijf)

	Alle be- drijven	Bedrijven met meer dan 10% hyacinten	Overige bedrijven	
			meer dan 50% tulpen	minder dan 50% tulpen
Aantal bedrijven	71	22	18	31
	are	are	are	are
Hyacinten	24	75	1	1
Tulpen	88	112	94	66
Narcissen	52	44	60	54
Krokussen	9	7	5	13
Gladiolen	8	3	4	14
Overig bijgoed	5	8	2	5
Totale bloembollenkraam	186	249	166	153
Contractteelt voor derden	1	-	2	1
Groente (incl. leegland en groenbem.)	11	17	6	10
Akkerbouw en grasland	5	-	17	1
Verhuurd aan derden	36	51	34	27
Erf, blijvende paden, water, enz.	39	66	29	26
Totaal kadastraal	278	383	254	218
Waarvan: eigendom	162	285	141	88
gepacht	116	98	113	130
Aantal ondernemers per bedrijf	1,31	1,45	1,33	1,19
Arbeid van de ondernemer(s) in manj.	1,31	1,43	1,36	1,20
Arbeid van gezinsleden in manj.	0,38	0,43	0,25	0,42
Arbeid van vast personeel in manj.	0,90	1,93	0,38	0,46
Arbeid van los personeel in manj.	0,30	0,30	0,48	0,20
Totale arbeidsbezetting in manj.	2,89	4,09	2,47	2,28
Arbeid door ondernemers en gezinsleden (in %)	58	45	65	71

De Bloembollenstreek

Bijlage III

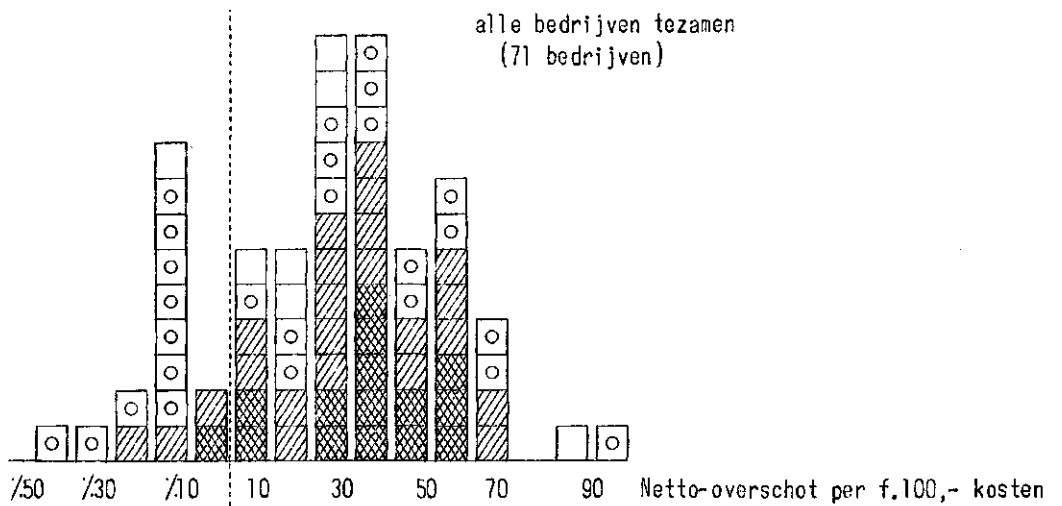
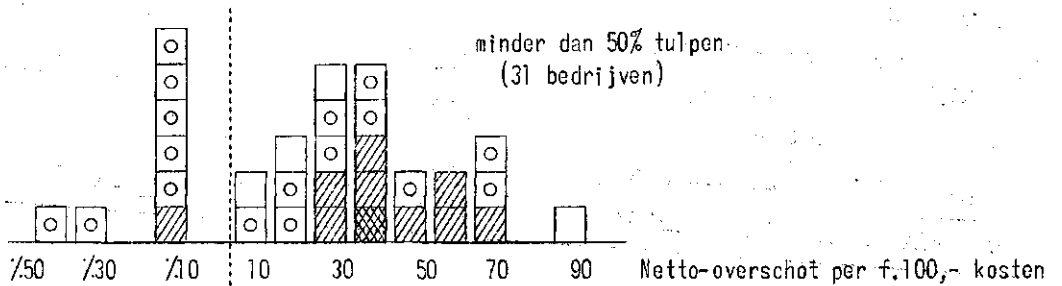
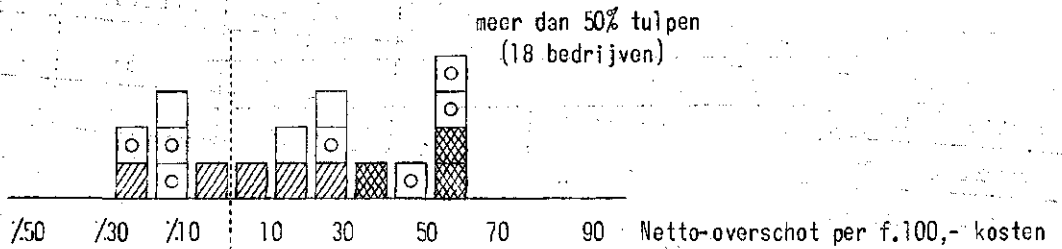
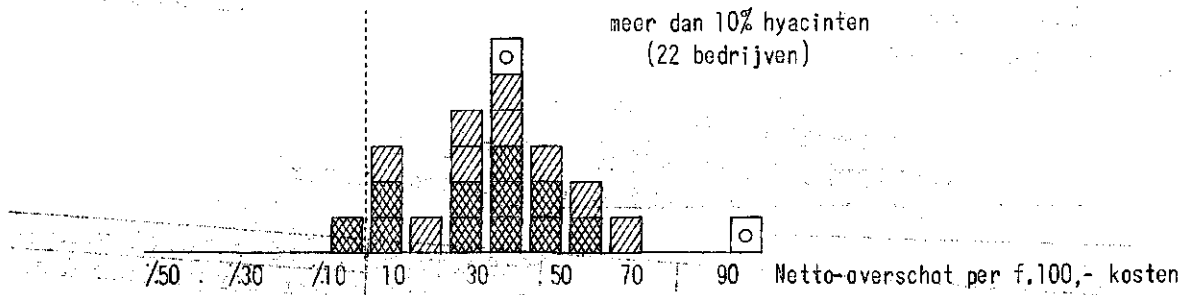
DE BEDRIJFSRESULTATEN OVER 1961
(Voorlopige cijfers, gemiddeld per bedrijf)

	Totaal	Bedrijven met meer dan 10% hyacinten	Overige bedrijven	
			meer dan 50% tulpen	minder dan 50% tulpen
Aantal bedrijven	71	22	18	31
Omzet in procenten	100	49	21	30
Gemiddeld geïnvesteerd vermogen ¹⁾	141000	214000	121000	101000
Kosten				
Afschrijvingen	1600	2800	1300	1000
Huren en pacht	2100	2800	2100	1700
Rente	4800	7700	4200	3000
Arbeid betaald personeel	7000	13600	4900	3600
Arbeid ondernemer	8400	9200	8600	7700
Arbeid gezinsleden	1900	2100	1200	2200
Materialen	5000	8400	3800	3200
Diensten v. derden en overige kosten	5100	7600	4900	3300
Totaal	35900	54200	31000	25700
Opbrengsten				
Verkopen bloembollen: uit bedrijf	45400	72500	37500	30900
uit handel	600	300	900	600
Inkopen bloembollen: voor bedrijf	5400	7800	5500	3600
voor handel	500	300	700	500
Aanwas plantopstand	2800	3500	4500	1200
Overige opbrengsten (bloemenverkoop, huren, werk voor derden, enz.)	2800	3000	2100	2900
Totaal	45700	71200	38800	31500
Netto-overschot	9800	17000	7800	5800
Kengetallen				
Netto-overschot:				
per f. 100,- kosten	27	31	25	23
per R.R ² bollenteelt ²⁾	7	10	7	5
per f. 100,- gemiddeld geïnv. vermogen	7	8	6	6
per manjaar arbeidsbezetting	3400	4200	3200	2600
Arbeidsinkomen per manjaar	9400	10200	9100	8500
Arbeidsinkomen van de ondernemer	13900	18000	12300	11300
Ondernemersinkomen	17000	22400	14700	13600

1) Exclusief waarde teeltvergunning.

2) Inclusief de oppervlakte contractteelt voor derden.

SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER F.100,- KOSTEN
(elk vakje stelt een bedrijf voor)

- kosten < f.15000,- per bedrijf
- kosten f.15000,- - f.25000,- per bedrijf
- ▨ kosten f.25000,- - f.50000,- per bedrijf
- ▩ kosten > f.50000,- per bedrijf

INKOMEN UIT HET BEDRIJF OVER 1961
(voorlopige cijfers, gemiddeld per ondernemer)

	Alle be- drijven	Bedrijven met meer dan 10% hyacinten	Overige bedrijven	
			meer dan 50% tulpen	minder dan 50% tulpen
Aantal bedrijven	71	22	18	31
Aantal ondernemers	93	32	24	37
Netto-overschot	7500	11700	5800	4900
Handenarbeid ondernemer	6400	6300	6500	6400
Arbeidsinkomen van de ondernemer	13900	18000	12300	11300
Rente meer berekend dan betaald	3100	4400	2400	2300
Ondernemersinkomen	17000	22400	14700	13600
Handenarbeid gezinsleden	1400	1400	900	1900
Gezinsinkomen uit bedrijf	18400	23800	15600	15500

Anna-Paulowna/Breezand

Bijlage VI

GRONDGEBRUIK EN ARBEIDSBEZETTING OVER 1961
(gemiddeld per bedrijf)

	Alle be- drijven	Bedrijven met	
		meer dan 75% hoofds.	minder dan 75% hoofds.
Aantal bedrijven	43	17	26
	are	are	are
Hyacinten	20	40	1
Tulpen	97	121	74
Narcissen	55	69	42
Krokussen	25	16	34
Gladiolen	13	1	25
Irissen	26	23	29
Anemonen	9	-	17
Overig bijgoed	8	3	13
Totale bloembollenkraam	253	273	235
Contractteelt voor derden	30	8	50
Groente en vroege aardappelen (incl. leegland en groenbemesting)	37	63	11
Akkerbouw en grasland	55	78	34
Verhuurd aan derden	15	7	23
Erf, blijvende paden, water, enz.	70	82	60
Totaal kadastraal	460	511	413
Waarvan: eigendom	307	426	195
gepacht	153	85	218
Aantal ondernemers per bedrijf	1,42	1,38	1,47
Arbeid van de ondernemer(s) in manj.	1,36	1,24	1,47
Arbeid van gezinsleden in manj.	0,42	0,25	0,58
Arbeid van vast personeel in manj.	1,06	1,53	0,62
Arbeid van los personeel in manj.	0,57	0,65	0,50
Totale arbeidsbezetting in manj.	3,41	3,67	3,17
Arbeid door ondernemers en gezinsleden (in %)	52	41	64

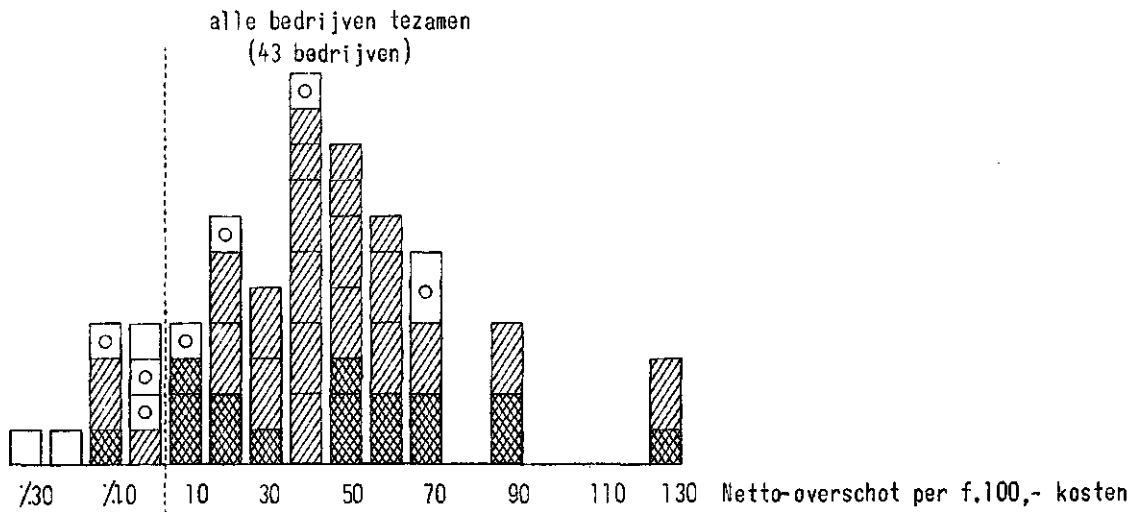
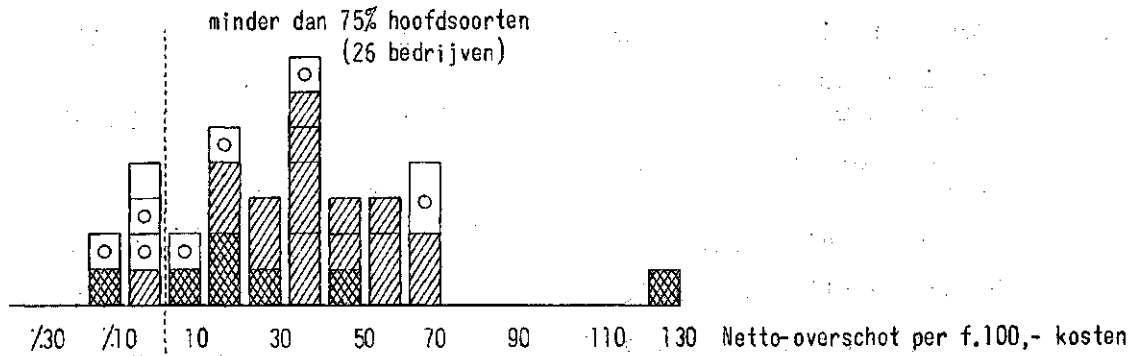
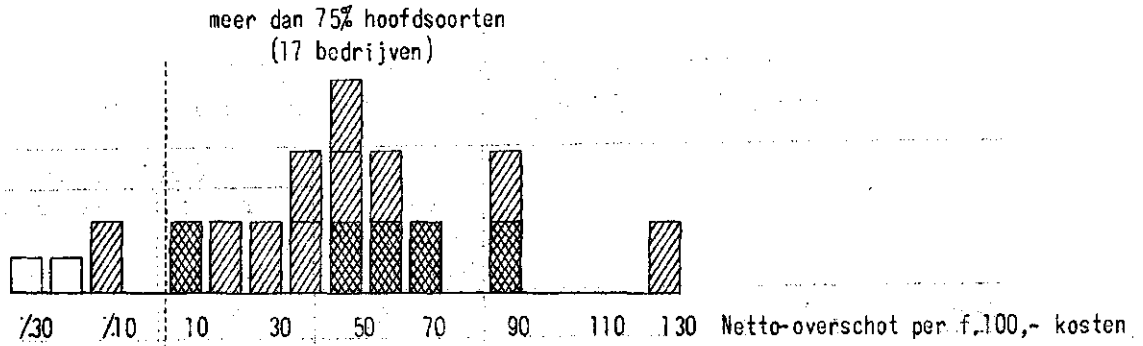
DE BEDRIJFSRESULTATEN OVER 1961
(voorlopige cijfers, gemiddeld per bedrijf)

	Totaal	Bedrijven met	
		meer dan 75% hoofdsoorten	minder dan 75% hoofdsoorten
Aantal bedrijven	43	17	26
Omzet in procenten	100	61	39
Gemiddeld geïnvesteerd vermogen ¹⁾	180000	215000	148000
<u>Kosten</u>			
Afschrijvingen	2000	2500	1500
Huren en pacht	2900	2400	3500
Rente	6100	7800	4500
Arbeid betaald personeel	9300	12700	6100
Arbeid ondernemer	8700	7900	9400
Arbeid gezinsleden	2100	1200	2900
Materialen	6200	7200	5200
Diensten v. derden en overige kosten	6400	7800	5100
Totaal	43700	49500	38200
<u>Opbrengsten</u>			
Verkopen bloembollen : uit bedrijf	56300	70200	43300
: uit handel	300	200	400
Inkopen bloembollen : voor bedrijf	5900	6300	5500
: voor handel	300	200	400
Aanwas plantopstand	4900	5100	4600
Overige opbrengsten (contractteelt en andere werkzaamheden voor derden, huren, enz.)	5800	3800	7600
Totaal	61100	72800	50000
Netto-overschot	17400	23300	11800
<u>Kengetallen</u>			
<u>Netto-overschot:</u>			
per f. 100,- kosten	40	47	31
per R.R ² bollenteelt ²⁾	9	12	6
per f. 100,- gemiddeld geïnv. vermogen	10	11	8
per manjaar arbeidsbezetting	5100	6300	3700
Arbeidsinkomen per manjaar	11000	12300	9500
Arbeidsinkomen van de ondernemer	18300	22700	14400
Ondernemersinkomen	22000	27800	17000

1) Exclusief waarde teeltvergunning.

2) Inclusief de oppervlakte contractteelt voor derden.

SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER f.100,- KOSTEN
(elk vakje stelt een bedrijf voor)

- kosten < f.15000,- per bedrijf
- kosten f.15000,- - f.25000,- per bedrijf
- ▨ kosten f.25000,- - f.50000,- per bedrijf
- ▩ kosten > f.50000,- per bedrijf

INKOMEN UIT HET BEDRIJF OVER 1961
(voorlopige cijfers, gemiddeld per ondernemer)

	Alle bedrijven tezamen	Bedrijven met	
		meer dan 75% hoofds.	minder dan 75% hoofds.
Aantal bedrijven	43	17	26
Aantal ondernemers	61	23	38
Netto-overschot	12200	16900	8000
Handenarbeid ondernemer	6100	5800	6400
Arbeidsinkomen van de ondernemer	18300	22700	14400
Rente meer berekend dan betaald	3700	5100	2600
Ondernemersinkomen	22000	27800	17000
Handenarbeid gezinsleden	1500	900	2000
Gezinsinkomen uit bedrijf	23500	28700	19000

ALGEMENE TOELICHTING

A. Begrippen en kengetallen

1. Het netto-overschot

Het economische resultaat wordt tot uitdrukking gebracht door middel van het begrip netto-overschot. Het wordt gevormd door het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. De wijze van berekening van opbrengsten en kosten is elders in deze bijlage toegelicht. Op deze plaats volstaan wij met te vermelden, dat in de kosten geen bedrag is opgenomen als vergoeding voor de functie van leiding en toezicht van de ondernemer. Daar dit kostenelement derhalve nog in het netto-overschot aanwezig is, mag dit laatste niet zonder meer worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst.

Netto-overschot gemiddeld per bedrijf

De kosten, de opbrengsten en het netto-overschot zijn voor elke onderscheiden groep van bedrijven in een gemiddeld bedrag per bedrijf weergegeven. Behalve in absolute bedragen per bedrijf is het netto-overschot - ten behoeve van de vergelijkbaarheid met andere typen en takken van bedrijf - vervolgens door middel van de volgende verhoudingsgetallen tot uitdrukking gebracht.

Netto-overschot per f. 100,- kosten

Dit kengetal is berekend door het totale netto-overschot per groep van bedrijven te delen door 1% van de kosten van die bedrijven (gewogen gemiddelde).

Netto-overschot per eenheid produktiefactor

Het netto-overschot is vervolgens betrokken op de produktiefactoren grond, kapitaal en arbeid, factoren uit welke samenwerking het resultaat in feite is ontstaan.

Daar de vraag in welke mate de produktiefactoren tot het bereiken van het resultaat hebben bijgedragen - door de onoplosbaarheid van dit probleem - niet kan worden beantwoord, is het netto-overschot ten volle met elk van de genoemde produktiefactoren in verband gebracht. Het netto-overschot is bij deze voorstellingswijze derhalve beurtelings aan één produktiefactor toegerekend. In dit verband onderscheiden wij de volgende kengetallen.

a. Netto-overschot per R.R² bollenteelt

Voor de berekening hiervan is het netto-overschot gedeeld door de oppervlakte van de bollenteelt (inclusief contractteelt voor derden) bij de aanvang van het teeltjaar 1961.

b. Netto-overschot per f. 100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen

Met "gemiddeld geïnvesteerd vermogen" is bedoeld het vermogen dat - op basis van de huidige bedrijfsgrootte en prijzen van de produktiemiddelen - tijdens de levensduur van het bedrijf gemiddeld is geïnvesteerd. Het is bepaald door optelling van:

1. de verkoopwaarde van de grond;
2. de plantgoedwaarde van de bollenkraam;
3. 60% van de vervangingswaarde van de overige duurzame produktiemiddelen;
4. de normale behoefte aan vlottende middelen.

De sub 2 vermelde kraamwaarde is afgeleid uit de waarde van de verkopen. Hierbij is het plantgoed van hyacinten, tulpen en narcissen gesteld op resp. 75%, 100% en 100% van de verkopen. De plantgoedwaarde van het bijgoed is op overeenkomstige wijze bepaald.

Uitdrukkelijk zij vermeld, dat met de waarde van teeltvergunningen voor deze vermogenstaxatie geen rekening is gehouden.

c. Netto-overschot per manjaar arbeidsbezetting

Voor de berekening van dit kengetal is het netto-overschot gedeeld door de - tot volwaardige arbeidskrachten herleide en in manjaren uitgedrukte - arbeidsbezetting.

2. Het inkomen

Het arbeidsinkomen per manjaar

Van het inkomen per produktiefactor is alleen het arbeidsinkomen - per manjaar arbeidsbezetting - tot uitdrukking gebracht.

Onder het arbeidsinkomen is verstaan het bedrag dat door hen, die arbeid in het bedrijf hebben verricht, tezamen als inkomen is genoten. Het is berekend door het netto-overschot te vermeerderen met het bedrag dat als kosten van arbeid is opgenomen. Na deling van dit inkomen door het aantal -tot volwaardige arbeidskrachten herleide - manjaren wordt het bedrag gevonden dat gemiddeld per manjaar als inkomen werd verkregen.

Het inkomen van de ondernemer

Tenslotte is berekend, welk bedrag uit de bedrijfsexploitatie aan de ondernemer ten deel viel. In de eerste plaats betreft dit de vergoeding die, bij de berekening van het netto-overschot, in de kosten is gecalculeerd voor de handenarbeid die door de ondernemer persoonlijk

in het bedrijf is verricht. Voegen wij dit bedrag toe aan het nettooverschot, dan ontstaat het bedrag dat als arbeidsinkomen van de ondernemer is aangeduid.

De kosten bevatten voorts een rentevergoeding voor het vermogen dat in het bedrijf is geïnvesteerd. Voor zover het bedrag van deze vergoeding hoger is dan het bedrag dat door de ondernemer aan rente voor geleende gelden is betaald, vormt het verschil daarvan eveneens een bestanddeel van het inkomen van de ondernemer.

Bij toevoeging van laatstgenoemd inkomensbestanddeel aan het arbeidsinkomen van de ondernemer wordt het bedrag verkregen dat met ondernemersinkomen is aangeduid.

Voorts is ook het gezinsinkomen van de ondernemer voor zover uit het bedrijf verkregen tot uitdrukking gebracht.

Dit bedrag betreft het ondernemersinkomen, verhoogd met het - als kosten gecalculeerde - bedrag voor de handenarbeid welke door gezinsleden in het bedrijf is verricht.

B. De wijze van berekening

1. De kosten

a. De gewaardeerde kosten

De bedrijfsresultaten zijn bepaald volgens de bij het L.E.I. gebruikelijke methode. Deze houdt in, dat de berekening van rente en afschrijving van de duurzame produktiemiddelen is gebaseerd op de vervangingswaarde en dat ook kosten, welke niet tevens uitgaven zijn (handenarbeid van de ondernemer en zijn gezin, rente van eigen vermogen e.d.) zijn gewaardeerd.

Voor deze kostenwaardering zijn de benodigde gegevens op het bedrijf verzameld.

Rente en afschrijving

De berekening van de rente had plaats op basis van 4% over het eerder in deze bijlage omschreven vermogen. De afschrijvingen zijn berekend op grond van bij het L.E.I. bestaande inzichten met betrekking tot de economische levensduur van de onderscheiden duurzame produktiemiddelen.

Arbeid van ondernemer en gezinsleden

Als vergoeding voor de arbeid, welke door de ondernemer en zijn gezinsleden is verricht, is alleen de handenarbeid in rekening gebracht. Voor een waardering van de kosten, welke voor leiding en toezicht door de ondernemer waren in te calculeren, ontbreken namelijk de daartoe benodigde normatieve gegevens.

De kosten van de handenarbeid zijn berekend op basis van een taxatie van de door de ondernemer en zijn gezinsleden verrichte hoeveelheid handenarbeid. Deze arbeid is gewaardeerd overeenkomstig het loon (in-

clusief sociale lasten) volgens de collectieve arbeidsovereenkomst voor volwassen mannelijke en vrouwelijke arbeiders en jeugdigen, met dien verstande dat voor overuren geen toeslag op het normale uurta-
rief is toegepast. Op grond van deze C.A.O. is voor de ondernemer een diplomatoeslag gecalculeerd, welke nog is verhoogd met een voormantoe-
slag in die gevallen, waarin de arbeidsbezetting (exclusief de onder-
nemer) zeven man te boven gaat.

b. De betaalde kosten

De betaalde kosten over 1961 waren ten tijde van het onderzoek nog niet bekend. Deze moesten derhalve worden begroot.

Voor deze begroting is gebruik gemaakt van taxaties welke in over-
leg met de deelnemers aan het onderzoek zijn verricht. Met inachtneming
van eventuele veranderingen in de produktiecapaciteit zijn de betaalde
kosten overigens getoetst aan de fiscale jaarrekeningen van de bedrij-
ven over 1960.

2. De opbrengsten

De bedragen welke als opbrengst van bloembollen zijn vermeld, heb-
ben betrekking op:

- a. de opbrengsten uit verkopen;
- b. de - negatief opgenomen - inkopen;
- c. de mutaties in de waarde van de bloembollenkraam;
- d. overige opbrengsten.

a en b. De opbrengsten uit verkopen en de - negatief opgenomen - inkopen

De verkopen bevatten opbrengsten van eigen oogst, dus voornamelijk
leverbare partijen en overigens plantgoed (eventueel van opgeruimde par-
tijten), doch kunnen ook opbrengsten van ingekochte partijen bevatten.
De inkopen hebben grotendeels betrekking op aankopen van plantgoed voor
de kwekerij, doch bevatten eventueel ook - zoals reeds gezegd - voor
doorverkoop bestemde bloembollen.

De verkopen zijn netto ; de kortingen voor de surplusregeling, als-
mede de vakheffing zijn derhalve in mindering gebracht.

Bij de vaststelling van de verkopen is rekening gehouden met de
aan het begin en aan het eind van het teeltjaar nog voorradige gladio-
leknollen e.d.

De verkopen en de inkopen zijn ontleend aan de boeken en de be-
scheiden van de kwekers, die speciaal voor deze voorlopige berekening
in het voorjaar van 1962 zijn bezocht.

c. Mutaties in de waarde van de bloembollenkraam per begin en eind van
het teeltjaar (positieve of negatieve "aanwas")

Daar zoals eerder werd beschreven voor elk bedrijf een vaste waar-
de per bollensoort wordt aangehouden, kunnen mutaties in de kraamwaar-
de alleen optreden als gevolg van veranderingen in de oppervlakte van
een bepaalde bollensoort.

d. Overige opbrengsten

In de "overige" opbrengsten zijn begrepen contractteelt en andere
werkzaamheden voor derden, bloemenverkoop, verhuur, enz.